

HINDAMISTULEMUSED: ETTEVÕTLUS JA ISIKUARENG

KOKKUVÕTE TÄIENDUSKOOLITUSASUTUSTE
ÕPPE KVALITEEDI HINDAMISTEST 2020

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

EESTI KÕRG- JA KUTSEHARIDUSE
KVALITEEDIAGENTUUR

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

EKKA

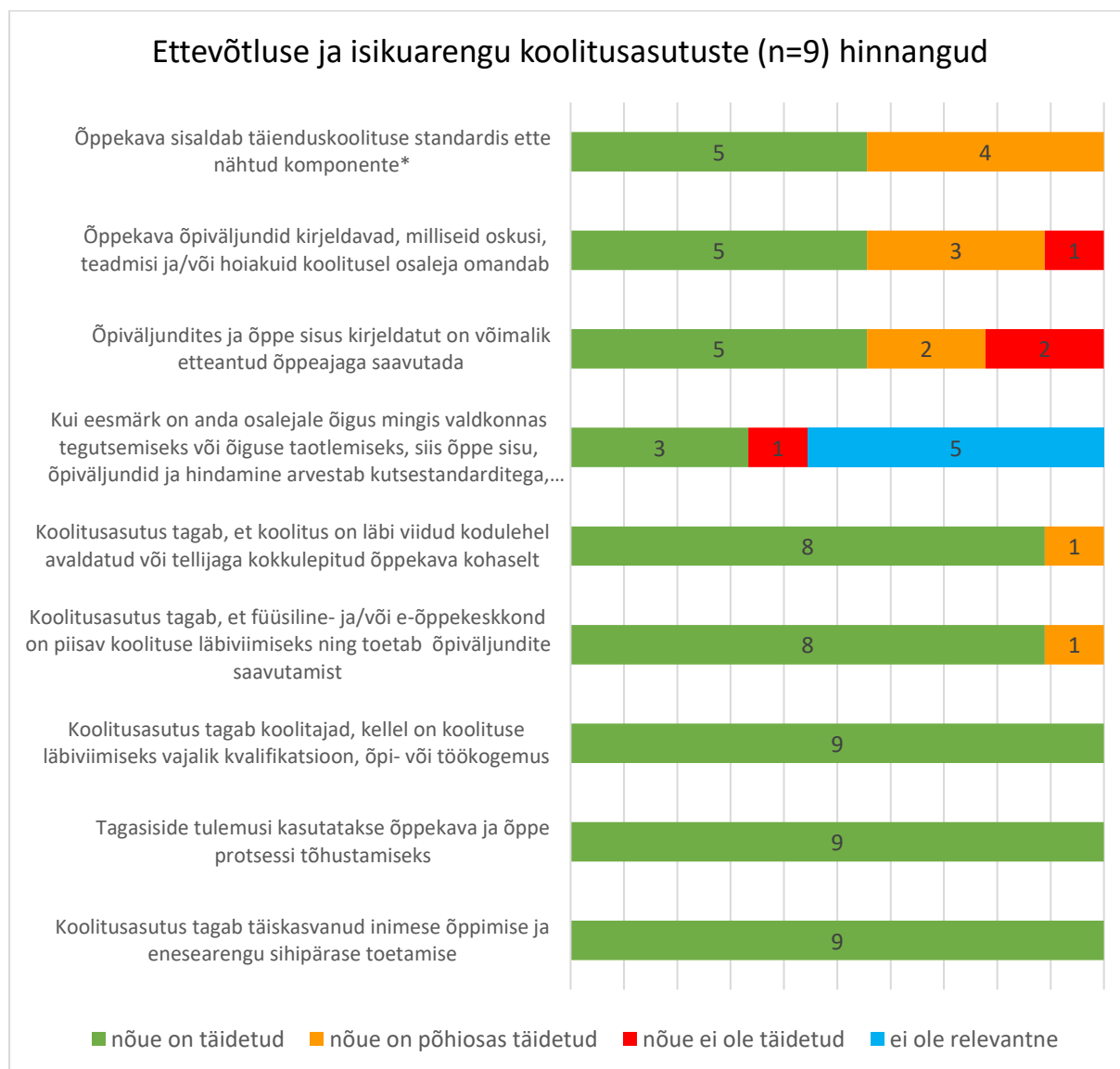
Projekti tegevusi rahastatakse ESF-i programmi „Täiskasvanuhariduse edendamine ja õppimisvõimaluste avardamine“ tegevuse 6.5. „Täiskasvanute täienduskoolituse kvaliteedi arendamine“ raames.

Kokkuvõtte koostas: Anneli Kritšmann-Lekštedt

2020. aastal hindas EKKA ettevõtluse ja isikuarengu valdkonnas **9 koolitusasutuse** õppe kvaliteeti. Neist 6 hinnati 2020 I poolaastal (jaanuar–juuni) ja 3 II poolaastal (september–detsember). Kokku osales hindamistel 9 eksperti. Hinnatud 9 asutusest sai positiivse tulemuse 7 asutust ja negatiivse tulemuse 2 asutust. Kaks negatiivse hinnangu saanud asutust osalevad kordushindamisel 2021. aastal.

Hindamise tulemused

Ettevõtluse ja isikuarengu valdkonna täienduskoolitusasutuste hindamiste tulemused on välja toodud joonisel 1, kus on iga hinnatud kriteeriumi taha märgitud vastava hinnangu saanud asutuste arv.

Joonis 1. Ettevõtlus ja isikuareng koolitusasutuste (n=9) hinnangud arvudes.

* Kriteerium, mille sisu erines I ja II poolaastal. I poolaastal hinnati, kas õppekava sisaldas täienduskoolituse standardis märgitud õppekava komponente. II poolaastal vaadeldi osasid komponente detailsemalt. Näiteks hinnati I poolaastal, kas õppekava pealkiri on olemas, II poolaastal aga seda, kas õppekava pealkiri väljendab võimalikult täpselt koolituse sisu.

Õppe kvaliteedi hindamistest selgus, et suuri probleeme valdkonnas ei ole. Küll aga võib öelda, et õppekavade kvaliteet on seinast seinä. On asutusi, mille õppekavade osas ei ole ekspertidel mingeid küsimusi, kuid on ka neid, millel on probleeme nii **õpiväljundite, õppekava kutsestandardiga sidumisega** kui ka **õppeaja planeerimisega, mis on koolituse sihtrühma ja õpiväljundeid arvestades** (vt joonis 1) liiga lühike.

Järgnevalt on kirjeldatud peamised tulemused kriteeriumite järgi. Kriteeriumid on markeeritud kastis.

Õppekava sisaldab täienduskoolituse standardis ette nähtud komponente.

Tegemist on I poolaasta õppekavade hindamise koondkriteeriumiga, mille hinnang kujunes 9 alamkriteeriumi põhjal. II poolaastal hinnati süvitsi õppe lõpetamise tingimusi ja õppekava pealkirja vastavust sisule.

Kokku hinnati üheksa ettevõtluse ja isikuarengu valdkonna koolitusasutuse 14 õppekava. Hinnatud asutustest 4 said hinnangu „1 – nõue on põhiosas täidetud“. Järgnevalt on esitatud hinnangute kokkuvõtte õppekavade kohta.

Õppekava nimetus

Õppekava nimetuste olemasoluga probleeme ei olnud. Kui aga hakati hindama, kas õppekava nimi vastab koolituse sisule, siis selgus, et 4 asutuse 5 õppekava said hinnangu „1 – nõue on põhiosas täidetud“. Kahes õppekavas oli vastuolu koolituse pealkirja ja koolituse sihtrühma ning sisu kirjelduse vahel – pealkiri ja sisu olid erinevate rõhuasutustega. Osade õppekavade pealkirjad lubasid kajastada laiemat teemat kui koolituse sisu seda võimaldas. Oli ka õppekava, mille pealkiri viitas intensiivkursusele, kuid sisu seda ei toetanud.

Õpingute lõpetamise tingimused

Hinnatud 14-st õppekavast said 8 õppekava hinnangu „2 – nõue on täidetud“. Viis õppekava said hinnangu „1 – nõue on põhiosas täidetud“. Neist kaks õppekava said sellise hinnangu, kuna õppekavadest ei selgunud, kas ja millistel tingimustel antakse õppijale koolituse lõpus tõend. Kahes teises õppekavas oli aga probleemiks, et lõpetamise dokumendina olid küll märgitud tunnistus või tõend, ja kirjeldatud, mida õppija peab koolituse lõpuks tegema, kuid õppekavast ei selgunud, millisel juhul väljastatakse õppijale tõend, millisel juhul tunnistus. Ühel juhul oli õppekavas vastuoluline info lõpetamise tingimustes toodud osalemise määra osas.

Õppekava õpiväljundid kirjeldavad, milliseid oskusi, teadmisi ja/või hoiakuid koolitusel osaleja omandab.

Õpiväljundite sõnastamisega ettevõtluse ja isikuarengu valdkonna asutustel üldiselt suuri probleeme ei olnud. Üle poolte hinnatud asutusest said selle kriteeriumi hindeks „2 – nõue on täidetud“. Kolm asutust said „1 – nõue on põhiosas täidetud“ ja üks asutus sai hinnangu „0 – nõue ei ole täidetud“.

Negatiivse hinnangu saanud asutuse õppekava õpiväljundite sisu oli keeruline mõista ja õpiväljunditest ei selgunud, millised oskused, teadmised või hoiakud koolituse lõpuks omandatakse.

„1 – nõue on põhiosas täidetud“ hinnangu andsid eksperdid nende asutuste õppekavadele, millel olid erineva detailsusastmega õpiväljundid: mõned olid üldsõnalised, mille sisu oli keeruline mõista, teised jällegi väga detailsed. Samas leidis ka neid, mille puhul etteheiteid ei olnud. Kahes õppekavas olid õpiväljundid, mida ei saanud pidada õpiväljunditeks, kuna need ei kirjeldanud õppija omandatavaid oskusi, teadmisi või hoiakuid. Samuti oli ekspertide hinnangul osades õppekavades liiga vähe õpiväljundeid, võttes arvesse koolituse teemasid ja nende mahukust. See tähendab, et õppekavas kirjeldatud õpiväljundid katsid ära vaid murdosa õppekava sisust.

Õpiväljundites ja õppe sisus kirjeldatud on võimalik etteantud õppeajaga saavutada.

Üheksast hinnatud asutusest kaks said negatiivse hinnangu ja kahe puhul andsid eksperdid hinnangu „1 – nõue on põhiosas täidetud“. Ülejäänul 5 asutusel kriteeriumi täitmisega probleeme ei olnud.

Hinnangu „nõue ei ole täidetud“ said õppekavad, kus plaanitud õppe aeg ei olnud piisav kõikide õppekava õpiväljundite saavutamiseks. Ühe asutuse esindaja tunnistas seda intervjuus, kuid sama koolitust korraldatakse muutmata kujul edasi. Teise asutuse puhul oli koolituse eesmärgi ja sihtrühma vahel selge vastuolu, samuti puudus õppekavast praktilise töö maht, kuigi praktilise töö kirjeldus oli õppekava sisus välja toodud. Kuna praktilist tööd ei olnud arvestatud õppe mahu hulka, kuigi koolituse sisu seda eeldas, siis ei olnud õppesisus kirjeldatud teemad planeeritud tasemel ja pakutud õpiajaga saavutatavad.

Hinnangu „nõue on põhiosas täidetud“ said õppekavad, mille õpiväljundeid oli koolituse sihtrühma määratlusest tulenevalt keerulisem saavutada. Näiteks on uute oskuste omandamine ja iseseisev rakendamine peale ühepäevast koolitust keeruline. Sama hinnangu sai ka asutus, kus õppekava oli ajaliselt küll piisavalt mahukas, kuid pool õppekava mahust moodustas iseseisev töö. Seetõttu ei olnud ajaline lubadus asjakohane arvestades, et koolitusele olid oodatud algajad, kes vajavad uute oskuste omandamisel rohkem harjutamist ja tagasisidet.

Kui koolituse eesmärk on anda osalejale õigus mingis valdkonnas tegutsemiseks või vastava õiguse taotlemiseks (nt kutse), siis õppe sisu, õpiväljundid ja hindamine arvestab kutsestandardites, õigusaktides sätestatud nõuetega.

Üheksast hinnatud asutusest viie puhul ei olnud antud kriteeriumi hindamine asjakohane, kuna nende õppekavad ei valmista ette kutse või tegutsemise õiguse taotlemiseks antud valdkonnas. Neljast asutusest kolmel ei olnud antud kriteeriumi täitmisega probleeme. Nende õppekavad arvestasid kutsestandardis sätestatuga. Üks asutus sai aga negatiivse hinnangu, kuna õppekava valmistas korraga ette kahe, kompetentside poolest erineva taseme kutseeksami sooritamiseks, mis ei ole kooskõlas täienduskoolituse standardiga. Lisaks ei ole õppijatel etteantud ajaga võimalik omandada mõlema kutsestandardi kompetentse.

Koolitusasutus tagab, et koolitus on läbi viidud kodulehel avaldatud või tellijaga kokkulepitud õppekava kohaselt.

Selle kriteeriumi täitmisega koolitusasutustel probleeme ei ole. Hindamiste põhjal võib öelda, et õppekavasid viiakse ellu vastavalt kokkulepitule. Hinnatud 9-st asutusest 8 sai selle kriteeriumi hindeks „2 – nõue on täidetud“. Ühe asutuse puhul selgus koolitusasutuse juhiga läbi viidud veebiintervjuust, et kommunikatsioon asutuse ja koolitajate vahel ei ole tõhus, mistõttu ei ole asutusel võimalik alati tagada erinevate koolitajate poolt läbi viidavate samasisuliste koolituste järjepidevat kvaliteeti.

Koolitusasutus tagab, et füüsiline õppekeskkond (õppevahendid, seadmed, ruumid, ligipääs jms) ja/või veebikeskkond on piisav täienduskoolituse läbiviimiseks ning toetab õppekava eesmärkide ja õpiväljundite saavutamist.

Kõik hinnatud 9 asutust tagasid, et füüsiline õppekeskkond ja kasutatavad veebikeskkonnad on piisavad ja sobilikud planeeritava õppe läbiviimiseks.

Koolitusasutus tagab koolitajate olemasolu, kellel on koolituse läbiviimiseks vajalik kvalifikatsioon, õpi- või töökogemus.

Kõik hinnatud 9 asutust tagasid koolituste läbiviimiseks kvalifitseeritud koolitajate olemasolu. Võib öelda, et ettevõtluse ja isikuarengu koolitusasutused pööravad koolitajate kvaliteedile üsna suurt tähelepanu. Levinud on koolitajate enesetäiendamise toetamine ja ühised arutelud koolitajatega.

Tagasiside tulemusi kasutatakse õppekava ja õppe protsessi tõhustamiseks.

Kõik hinnatud 9 asutust koguvad tagasisidet ja paljud on eeskujuks tagasiside kasutamisel parendustegevustes – nii õppekavade kui koolitajate arendamisel. Võib öelda, et tagasiside on selles valdkonnas enamike koolitusasutuste kvaliteedi hoidmise tööriist. Tagasiside ei ole formaalsus, seda küsitakse sisuliselt ja kasutatakse sihipäraselt.

Koolitusasutus tagab täiskasvanud inimese õppimise ja enesearengu sihipärase toetamise.

Kõik 9 asutust tagavad, et täiskasvanud õppija õppimine oleks tõhus. Õppija vajadustega arvestatakse, nende õppimist toetatakse. Asutused panustavad oma koolitajate arendamisse, et koolitajad oskaksid täiskasvanud õppijat toetada.

Täienduskoolitusasutuste tugevused ja hea praktika ettevõtluse ja isikuarengu valdkonnas

Koolitajate pädevuse arendamine ja nende arengu toetamine

Koolitusasutused lähenevad koolitajate kvalifikatsiooni tagamisele süsteemselt. Koolitajatele pakutakse kovichiooni, mentorlust ja andragoogilisi koolitusi. Oluliseks nõudeks on koolitajatele kutsetunnistuse olemasolu. Üks koolitusasutus toetab koolitajate professionaalset arengut, võimaldades neil osaleda rahvusvahelistel koolitustel, kuid pakub koolitusi ka asutusesiselt. Ühel koolitusasutusel on läbi mõeldud ja välja töötatud koolitajate ettevalmistamise ja enesearengu toetamise süsteem.

Tagasiside kogumine on läbimõeldud

Üks koolitusasutus lähtub tagasiside kogumise viiside valimisel õppijast ja tema oskustest ning võimekusest. Näiteks õppija, kes ei saa kirjutada, saab tagasisidet anda suuliselt. Ühel koolitusasutusel on tagasisidesüsteem, kus õppijate tagasisidet kogutakse nii pärast koolitust kui ka mitmeid kuid pärast koolituse toimumist, et saada tagasisidet omandatud oskuste rakendamiseks. Üks koolitusasutus tellis Kantar Emorilt õppija rahulolu uuringu, et hinnata oma koolituste väärtust õppijale.

Õppekavad on koostatud ühtsetest põhimõtetest lähtudes

Ühes koolitusasutuses, mis pakub palju koolitusi erinevates valdkondades, rakendatakse õppekavade koostamisel ja vormistamisel ühtseid põhimõtteid, et tagada õppekavade kvaliteeti.

Peamised kitsaskohad ja üldised tähelepanekud

Ettevõtluse ja isikuarengu valdkonnas hinnati peamiselt ettevõtluskoolituste ja täiskasvanute koolitaja õppekavasid, kuid oli ka raamatupidamise, projektijuhtimise jt isikuarengu valdkonna õppekavasid. Hindamistest selgus, et ettevõtluskoolituste põhifookuses on, et õppija koostab koolituse lõpuks äriplaani. Koostatud äriplaan on enamasti ettevõtlusega alustamise toetuse taotlemiseks Eesti Töötukassalt. Lisaks pakub suur osa ettevõtluskoolitajaid täiskasvanute koolitaja kutse taotlemiseks ettevalmistavaid koolitusi. Huvitava tendentsina võib välja tuua, et sageli on erinevate asutuste õppekavad teineteisega äravahetamiseni sarnased ja seega kattuvad ka nendes esinevad vead.

Õpiväljundid on sõnastatud ebäühtlaselt

Õpiväljundite sõnastamine on probleemiks umbes pooltele koolitusasutustele. Peamiseks kitsaskohaks on, et ühes õppekavas on korraga nii detailselt kirjeldatud kui ka üldsõnaliselt sõnastatud õpiväljundid. Kui lisada sellele juurde veel paar sellist, mille sisu ja eesmärk pole konkreetse õppekava kontekstis esmapilgul arusaadavad, ega haaku koolituse teemadega, siis ongi tegemist tüüpilise ettevõtluse ja isikuarengu valdkonna täienduskoolituse õppekavaga. Seda ka nende koolitusasutuste puhul, kes tegelevad täiskasvanute koolitajate koolitamisega.

Kutsestandarditele viitamine ei ole asja- ja ajakohane

Paljudes õppekavades on kirjas, et need põhinevad kutsestandardil, kuid õppekavast ei nähtu, kuidas koolitus kutsestandardiga seotud on ja millistest kompetentsidest lähtuti. Kutsestandardi mainimine õppekavas näib andvat sellele legitiimsuse, ja seetõttu seda sinna ka märgitakse. Sageli on aga tegemist kas viitega aegunud standardile või on viidatud standardile, millel puudub seos õppekavaga. Mõnel juhul on selgunud, et kutse saamiseks ettevalmistaval koolitusasutusel ei ole ülevaadet kutse andmise viimastest arengutest, mistõttu ei ole ka õppekava ajakohane.

Hindamisel oli ka juhtumeid, kus ühe õppekava aluseks olid mitme taseme standardid ja õppijaid valmistati korraga ette mitme kutse taotlemiseks. Siin on vastuolu täienduskoolituse standardi § 2 lõigetega 4 ja 5, mille kohaselt peab kutseeksamik olema seotud ühe kutsetaseme kutsestandardiga. Seadusandja ei ole näinud ette, et ühe koolituse raames võib õppijaid ette valmistada mitme kutsetaseme kutseeksamik, kuna kutsesüsteemi mõistes tähendab üks kutsestandard ühte iseseisvat kutset koos selles kirjeldatud kompetentsidega. Näiteks 5. ja 6. taseme kutsestandardid kirjeldavad kahte erinevat kutset, millel on erinev sisu (teadmised, oskused) ja pädevusaste. Seetõttu peab kutseeksamik ettevalmistava koolituse õppekava olema vastavuses ainult ühe konkreetse kutsestandardi sisuga.

Koolitustele on võetud laiad eesmärgid ja planeeritud liiga vähe aega

Kaks koolitusasutust said negatiivse hinnangu, kuna õppekavasse kavandatud õppe aeg ei olnud õpiväljundite saavutamiseks piisav. Ühel juhul oli koolituse eesmärk väga lai – sooviti

õpetada pea kõike, mis ettevõtluse teemal oluline on. Paraku ei olnud planeeritud õppe aeg piisav, et õpiväljundid ja eesmärgid etteantud ajaga saavutada. Teisel juhul ei olnud praktika maht arvestatud õppekava mahu sisse, mistõttu ei olnud võimalik õpiväljundeid etteantud ajaga saavutada. Hindamiskomisjon märkis, et mida laiem on eesmärk ja mitmekülgsem on koolituse sihtrühm, seda keerulisem on õpiväljundeid etteantud ajaga saavutada. Mitme asutuse komistuskiviks saigi algajate ja edasijõudnute koolitamine samadel alustel.

Täienduskoolituse terminoloogia kasutamine on sageli puudulik

Hinnatud asutuste puhul torkas silma, et täienduskoolituse terminoloogia kasutamine on sageli puudulik või ebaühtlane. Näiteks kasutati koolitaja asemel termineid lektor, õpetaja; täiskasvanud õppijaid nimetati õpilasteks; õpiväljundeid nimetati õpitulemusteks. Üllataval kombel esines see probleem ka täiskasvanute koolitajate koolitusi pakkuvate asutuste puhul, kuigi nemad võiksid olla täienduskoolituse terminoloogia kasutamisel eeskujuks. Korreksete terminite osas on vaja teha senisest enam teavitustööd. Komisjon juhtis sellele ka asutuste tähelepanu.

Enesehinnangu küsimustikule vastamine

Kõigi hinnatud asutuste puhul võib välja tuua, et asutustelt tagasi saadud enesehinnangu küsimustikud olid põhjalikult täidetud. Samas selgus, et mitu asutust ei olnud aru saanud enesehinnangu küsimustest – vastati küll põhjalikult, kuid teemast mööda. Näiteks kirjeldati küsimuse „Kuidas koolitusasutus tagab koolitajate olemasolu, kellel on koolituse läbiviimiseks vajalik kvalifikatsioon, õpi- või töökogemus?“ all õppijate hoiakuid ja kuidas neid tuleks muuta. Selliseid möödarääkivusi esines mitme enesehinnangu küsimuse juures. Mõned asutused märkisid enesehinnangu küsimustikus korduvalt, et kuna samamoodi on koolitatud viimased 5, 10 või 20 aastat, siis parendustegevusi nad ette ei näe, sest ei tunne selleks vajadust.

Enesehinnangu küsimustikus kirjeldavad asutused ka füüsilisi õppekeskkondi, kuid muutuvates koolitusoludes on paljud unustanud mainida veebikeskkondi. Komisjon soovitas nendel juhtudel täiendada kvaliteedi tagamise aluseid veebikeskkonnale seatavate kvaliteedikriteeriumitega, mis selgitaksid, millised on tingimused veebiõppeks kasutatavatele keskkondadele kvaliteedi tagamiseks.

TÄIENDUSKOOLITUSASUTUSTE ÕPPE KVALITEEDI HINDAMISTE KOKKUVÕTTED 2020

ARVUTIOSKUSED

HINDAMISTULEMUSED:
ARVUTIOSKUSED

KOKKUVÕTE TÄIENDUSKOOLITUSASUTUSTE
ÕPPE KVALITEEDI HINDAMISTEST 2020

ETTEVÕTLUS JA ISIKUARENG

HINDAMISTULEMUSED:
ETTEVÕTLUS JA
ISIKUARENG

KOKKUVÕTE TÄIENDUSKOOLITUSASUTUSTE
ÕPPE KVALITEEDI HINDAMISTEST 2020

JUUKSURITÖÖ JA ILUTEENINDUS

HINDAMISTULEMUSED:
JUUKSURITÖÖ JA
ILUTEENINDUS

KOKKUVÕTE TÄIENDUSKOOLITUSASUTUSTE
ÕPPE KVALITEEDI HINDAMISTEST 2020

MEHAANIKA JA METALLITÖÖ

HINDAMISTULEMUSED:
MEHAANIKA JA
METALLITÖÖ

KOKKUVÕTE TÄIENDUSKOOLITUSASUTUSTE
ÕPPE KVALITEEDI HINDAMISTEST 2020

SOTSIAALTÖÖ JA NOUSTAMINE

HINDAMISTULEMUSED:
SOTSIAALTÖÖ JA
NOUSTAMINE

KOKKUVÕTE TÄIENDUSKOOLITUSASUTUSTE
ÕPPE KVALITEEDI HINDAMISTEST 2020

TURUNDUS JA REKLAAM

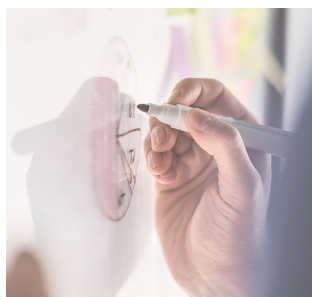

HINDAMISTULEMUSED:
TURUNDUS JA
REKLAAM

KOKKUVÕTE TÄIENDUSKOOLITUSASUTUSTE
ÕPPE KVALITEEDI HINDAMISTEST 2020

TÄIENDUSKOOLITUSASUTUSTE KVALITEEDI HINDAMINE 2020: TULEMUSED JA ÕPPETUNNID

TÄIENDUSKOOLITUSASUTUSTE
KVALITEEDI HINDAMINE 2020:
TULEMUSED JA ÕPPETUNNID

